

Pojmy, teorie, osobnosti (úvod do psychologie - kombinované studium, 2012)

finální verze

úvod do psychologie

pojmy: psychologie odborná/vědecká a psychologie laická; psychologie práce (organizace a řízení), klinická psychologie, poradenská psychologie, pedagogická psychologie, školní psychologie, dopravní psychologie, psychoterapie; vztah k oborům: etologie, etnologie, neurologie, matematika/kybernetika, ekonomie, sociologie, psychiatrie, filozofie; psychologie jako pomáhající profese, syndrom vyhoření a jeho prevence; sebepoznání, supervize; projekce; psychoanalýza

osobnosti: Sigmund Freud, Erich Fromm, Carl Gustav Jung

základní psychologické směry a jejich historický vývoj

pojmy: asociativismus, asociační zákony (styčnosti v prostoru, v čase, blízkosti, kontrastu, ...); gestaltismus (tvarová psychologie), gestalt zákony – figura/pozadí; behaviorismus, paradigma S-R, podmiňování, primární a sekundární podnět; neobehaviorismus, paradigma S-O-R, kognitivní mapy; kognitivní psychologie, kognitivní obrát, procesy vzestupné (datově řízené) a sestupné (pojmově řízené), informační paradigma, počítačová metafora, architektura kognitivního systému

osobnosti: D. Hume, J.S.Mill, K. Koffka, M. Wertheimer, W. Köhler, J.B. Watson, E.C. Tolman, I.P. Pavlov

Literatura: Atkinsonová a kol. (vydání z r. 2012) – s. 24-36 (historické základy psychologie a její hlavní směry)

Druhý blok

vnímání

pojmy: vnímání, čítí, sítnice, obraz na sítnici, zraková dráha, zraková kůra; iluze, klamy, pareidolie, Rorschachův test; náповědi zrakového vnímání monokulární – lineární perspektiva, gradient textury, atmosférická perspektiva, stínování, interpozice (překryv), pohyb, obvyklá velikost; konstantnost vnímání velikosti; náповědi zrakového vnímání binokulární, stereoskopické vidění, binokulární paralaxa; nevědomé vnímání (Helmholtz); okoohybné svaly, sakadické pohyby, fixace; eye-tracking; tyčinky, čípky, konstantnost vnímání barvy, negativní paobrazy

teorie: konstruktivistické výklady vnímání, přímé výklady vnímání, ekologická teorie J. Gibsona

osobnosti: H. von Helmholtz, H. Rorschach, J. Gibson

Literatura: Eysenck, Keane (42-51; 73-80); Atkinsonová (187-188; 197-199; 210-213; 549-551)

paměť

pojmy: explicitní, implicitní, sémantická, epizodická, autobiografická, deklarativní, nedeklarativní paměť; sensorická, echoická, krátkodobá, dlouhodobá paměť; pracovní paměť, fonologický okruh, vizuálně-prostorový náčrtník; vytěsnění, interference (proaktivní, retroaktivní), amnézie (retrogradní, anterogradní); demence;

priming

druhy učení: senzitivace, habituace, vtiskávání (imprinting), primární a sekundární podmiňování, klasické a operantní podmiňování; reflexologie; pojmové učení; sociální učení

autoři: H. Ebbinghaus, I.P. Pavlov, B. Skinner, A. Bandura, G.A. Miller

Literatura: Eysenck, Keane (186-194); Atkinsonová (321-323; 326; 330-331; 336-346; 362-367; 282-285; 292-294; 302-304)

mentální reprezentace

pojmy: reprezentace vnější, mentální, reprezentace analogová, propoziční a jejich vlastnosti

literatura: Eysenck, Keane (297-302, 309)

myšlení

pojmy: indukce, dedukce; (mentální) schéma, asimilace, akomodace, stálost objektu, zachování množství, reverzibilita; myšlení a morálka – autonomní a heteronomní morálka; stadia vývoje myšlení dle Piageta

teorie: Piagetova teorie vývoje myšlení,;

autoři: J. Piaget, Kant (apriorní schémata prostoru a času); F. Bartlett

literatura: Atkinsonová (389, 398-400; celý oddíl o Piagetově teorii)

myšlení a řeč

pojmy: syntax, hloubkové syntaktické struktury, generativita (N. Chomsky); sémantika, metafora, tělesné zakotvení naší zkušenosti (Lakoff); foném, morfém, propozice; amodálnost propoziční reprezentace; lexikon; Wernickova afázie, Brocova afázie

teorie: teorie hloubkových syntaktických struktur (Chomsky); významy jako metafory tělesné zkušenosti (Lakoff);

autoři: N. Chomsky, G. Lakoff, L.

literatura: Atkinsonová (392, 414-415)

emoce

pojmy: specifika emocí – aspekt hodnocení, orientování, tělesného zakotvení; emoce jako následek tělesných/fyziologických reakcí; emoce jako následek kognitivního hodnocení (např. myšlení u deprese); emoce a psychosomatické nemoci evolucionistický přístup ke zkoumání emocí, emoce a výrazy tváře; alexithymie

teorie: James-Langova teorie emocí; teorie R. Plutchika

motivace

pojmy: motiv, potřeba, incentiva, pud; motivace v jednotlivých psychologických školách: psychoanalýza, behaviorismus, humanistická psychologie; hierarchie potřeb, deficitní potřeby, metapotřeby, sebeaktualizace, smysl, transcendence

autoři: A. Maslow, S. Freud, V.E. Frankl

k samostudiu (nebylo odpřednášeno):

inteligence

pojmy: inteligence jako kognitivní schopnost, sociální inteligence, emoční inteligence; verbální a neverbální inteligence; fluidní a krystalická inteligence (Cattell); teorie g-faktoru (Spearman)

pozornost

pojmy: aktivní a pasivní pozornost, záměrná a bezděčná pozornost; „coctail party“ fenomén